

MAGNETOGRAM
INTERVJUJA PREDSEDNIKA VLADE RS JANEZA JANŠE
ZA SPLETNI PORTAL POMUREC.COM

Murska Sobota, 31. maj 2012

TADEJ BUZETI: Gospod Janša, kakšne razlike opažate v razvoju oziroma zaostanku Pomurja v primerjavi s tistimi, ki ste jih zaznali kot predsednik vlade ob zadnjem obisku?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Glavna razlika je v vzdušju. Ko smo bili nazadnje v času našega mandata na obisku v Pomurju, je bilo več optimizma, bistveno več zaposlenih, nakazovala se je prva pomladna rast v smislu začetka dohitevanja slovenskega povprečja. Po zadnjih treh letih je očitno, da je zmrzal krize regijo prizadela nadpovprečno, vrnili so se nekateri stari trendi, kar ni dobro.

Optimizem kljub temu še obstaja. Obstajajo »otoki rasti«, dobra podjetja in podjetniki, ki so v času, ko so drugi špekulirali, vlagali v razvoj. Sedaj žanjejo rezultate. Obstajajo tudi podjetja s tujimi vlagatelji, ki so uspešna. Je pa seveda tudi odprava restrikcije zaposlovanja v Avstriji nekoliko prispevala k sliki zaposlenosti oziroma brezposelnosti v regiji.

TADEJ BUZETI: Vlada Boruta Pahorja je Pomurju dodelila projektno pisarno in Zakon o razvojni pomoči Pomurju. Kako se je po vašem mnenju obnesel ta razvojni nastavek in kje so dejansko konkretni izzivi Pomurja, na katerih je po vašem mnenju potrebno temeljiteje delati?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zakon o razvojni pomoči Pomurju je bil potreben in smo ga kot takratna opozicija tudi podprli. Občutki glede rezultatov zakona pa so mešani. Nekateri rezultati so bili vzpodbudni, je pa bilo veliko pripomb, predvsem glede tega, da bi lahko bila sredstva potrošena bolje. Na sestankih včeraj in danes smo lahko slišali veliko nasvetov v tej smeri, da ni samo pomembno, da nekam usmeriš milijon evrov, pomembno je tudi, da je to investicija, ki dejansko pomaga in daje srednjeročno in dolgoročno rezultate. Tukaj je bilo nekaj problemov. Slišali smo tudi za zelo konkretne pripombe glede delitve sredstev v okviru tega zakona, in sicer da se je na delitev teh sredstev vplivalo preko različnih lobijev in da se je premalo upoštevalo objektivne kriterije. To so stvari, ki se dajo odpraviti. Če je za katero regijo tak zakon upravičen, je to Pomurje.

TADEJ BUZETI: Gregor Virant je pred volitvami obljubljal izboljšanje standarda življenja Slovincem v tem mandatu. Vi ste takšne obljube takrat označili za nerealne. Bodite tudi zdaj realni. Kdaj lahko Slovenci, predvsem pa Pomurci, pričakujejo, da se bo stanje normaliziralo in da se bo brezposelnost začela zmanjševati?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Vselej poskušam biti realen, ni pa vedno tako, da je možno vse stvari predvideti. Na svetu je na milijone dobrih ekonomistov, pa jih je samo nekaj opozarjalo na razsežnosti finančne in gospodarske krize, ki je prišla v zadnjih letih. Ti dogodki in okoliščine imajo včasih tudi nepredvidljive poti.

Kar se tiče standarda prebivalstva v tem mandatu, je mogoče slika zdaj po treh mesecih, ko imamo vlado in vpogled v drobovje javno-finančne in siceršnje situacije v Sloveniji, še nekoliko bolj resna, kot je bila v času pred volitvami. Takrat za marsikaj nismo vedeli, nekaterih stvari niti slutili nismo. Tudi napovedi so se za letošnje leto od januarja letos, tako ko gre za napovedi domačih institucij kot tudi za napovedi Evropske komisije, Mednarodnega denarnega sklada in OECD-ja, slabšale iz meseca v mesec. Deloma zaradi krize, ki je ponovno zajela del prostora

Evropske monetarne unije, deloma zaradi svetovnih trendov in krize evra. Vzrok temu je tudi realna slika, kje je Slovenija po treh letih nebrzdanega zadolževanja, ki nam letos samo za odplačilo glavnice in obresti za najete kredite jemlje skoraj četrtino proračuna.

TADEJ BUZETI: Napredka slovenske države skozi našo mlado zgodovino ne moremo spregledati. Je očiten, toda potenciali okolja, v katerem živimo, in sposobni ljudje, ki v tem okolju delujejo, ostajajo premalo izkoriščeni. Imate tudi vi občutek, da smo še vedno dežela uničenih potencialov in zapravljenih priložnosti?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Slika ni črno-bela. So takšni in drugačni primeri. Vedno obstajajo ljudje, ki bodo uspeli tudi v najtežjih okoliščinah, vendar ne morejo biti kriterij za neko povprečno sliko. Tisto, kar predstavlja realno osnovo in je objektivni kriterij, so mladi in tisti, ki so pripravljeni vlagati trud in znanje v lasten razvoj ter napredek okolja, v katerem živijo. Slovenija je v zadnjih dvajsetih letih izboljšala možnosti za to, da se potenciali razvijajo, je pa v zadnjih treh letih ta trend obrnjen. Če pogledamo makroekonomske podatke glede števila mladih brezposelnih z dokončano višjo in visoko izobrazbo, potem s tem ne moremo biti zadovoljni.

Ko pa govorimo z gospodarstveniki v tej regiji, nam prikažejo drugo plat medalje, da za določene profile in poklice enostavno ni kadra. Radi bi nekoga zaposlili, ampak človeka v tem okolju s takšno izobrazbo enostavno ni. Ni določenih poklicev, ni določenih inženirskih profilov, ni razvojnih strokovnjakov. To seveda ni krivda tistih, ki so hodili v šole v tem času, niti ne krivda gospodarstva. To je krivda tistih, ki so usmerjali šolsko politiko v času po osamosvojitvi, ki je bistveno nagnila tehtnico na stran vpisov v programe humanističnih smeri. To razmerje je danes v bistvenem neravnotežju.

TADEJ BUZETI: Kakšne spremembe bo v tej smeri uvedla vaša vlada?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Nadaljevali bomo politiko, ki smo jo zastavili že v našem prejšnjem mandatu, ko smo vsako leto za približno 20 odstotkov povečali število vpisnih mest na naravoslovnih in tehničnih smereh in ko smo vzpodbudili nastanek in odprtje številnih poklicnih šol po Sloveniji. Žal se je ta pozitiven trend v premiku v zadnjih treh letih ponovno obrnil nazaj. O tem pravzaprav nihče ni govoril.

Vlada ima inštrument, ker daje soglasje k številu razpisanih mest na različnih profilih. Letošnje leto je sicer za vlado žal že zamujeno, ker je prejšnja vlada v začetku leta že dala soglasje k razpisanim mestom za naslednje študijsko leto. Od naslednjega leta naprej je odločitev te vlade, da bomo vedno, ko bomo odločali o razpisanih vpisnih mestih na določenih študijskih smereh, od pristojnega ministra zahtevali podatke o številu brezposelnih diplomantov tiste usmeritve. Glede na ta podatek bomo tudi odredili število vpisnih mest. To je edini način, da srednjeročno vzpostavimo ravnotežje. Ni pa moč tega ravnotežja vzpostaviti čez noč.

TADEJ BUZETI: Verjetno ste si Slovenijo konec 80-ih predstavljali drugače. V čem se razlikuje Slovenija 2012 v primerjavi s senom, ki ste ga imeli v mislih kot pronicljivi novinar in družbeni aktivist v času slovenske pomladi konec 80-ih let?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Bilo bi zelo samovšečno, če bi zdaj za nazaj govorili, kako smo takrat vedeli, kakšna bo Slovenija danes. Energija, ki je napajala spremembe v času osamosvojitve, v času pomladi in demokratizacije, je enostavno izhajala iz težnje po normalnosti. Želeli smo si normalno okolje, normalno državo, prostor, kjer ne boš kaznovan zato, ker boš nekaj kritičnega napisal o oblasti. Želeli smo si prostora, kjer boš lahko svobodno izražal svojo misel in potenciale, ne glede na to, ali bo všeč komu, ali ne. Želeli smo si prostora, ki bo odprt, kjer ne boš odvisen od milosti nekoga, ki se odloča, ali ti bo dal potni list, ali ne. Želeli smo si tudi prostor, ki ne bo izkoriščen v smislu tega, kot je bila Slovenija izkoriščena v času nekdanje Jugoslavije, ko se je ogromno sredstev odlivalo za druge dele države ne glede na to, da tudi sami nismo bili razviti. Slovenija je od leta 1945 naprej bistveno zaostajala za takratnim evropskim povprečjem, kljub temu, da je bila znotraj Jugoslavije med bolj razvitimi.

V tistih časih so obstajale predstave, kakšna naj bi bila Slovenija kot normalna država. Ampak so bile še vedno le predstave, ki so bile daleč od tega, da bi kdorkoli upal sanjati, da bo

Slovenija čez 20 let članica Evropske unije, zveze Nato, OECD-ja, da bomo imeli skupno evropsko valuto in tako dalje. Vse to so stvari, ki so se zgodile izven okvirov teh pričakovanj.

Dejstvo je, da so v nekem stanju nenormalnosti sanje omejene. Človek ne upa pričakovati sprememb, v katere velika večina ne verjame in si jih sploh ne predstavlja. Če skrajšam, bile so sanje o normalnosti. Koliko te normalnosti danes imamo, je lahko debata od primera do primera. So stvari, ki so normalne in so stvari, ki so še daleč od tega.

TADEJ BUZETI: Kako pomembno je po vašem mnenju na kasnejši razvoj Slovenije in močne družbene strukture, ki so se vzpostavile skozi prva leta tranzicije, vplival poraz Jožeta Pučnika proti Milanu Kučanu na predsedniških volitvah in nekakšen »umik« Pučnika s političnega prizorišča, ki je oblast »prepustil« Drnovšku in levici?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ko govorimo o porazu dr. Jožeta Pučnika na predsedniških volitvah, je najprej treba povedati, da je veliko vprašanje, če lahko govorimo o dejansko svobodnih volitvah. Vsi smo se vseskozi delali, da so bile prve volitve leta 1990 volitve, ki so nekako zadostile vsem demokratičnim standardom, čeprav seveda temu ni bilo tako. Ker pa je bil to vendarle velikanski napredek od volitev prej, ker je bilo možno iti na volitve z več kandidati in več političnimi strankami, je velika večina ljudi to sprejela kot »od Boga dano darilo«, kot podarjenega konja, ki se mu ne gleda v zobe. Če pa mu pogledamo v zobe, vidimo, da so bile to volitve, na katerih so imele stranke, ki so nastale kot naslednice bivšega režima, velikansko prednost. Volilo se je denimo v Zbor združenega dela, čeprav združenega dela de facto ni bilo več. V ta zbor, ki je predstavljal eno tretjino parlamenta, se je volilo samo v podjetjih, v teh podjetjih pa je delovala samo takratna Zveza komunistov. Ostale stranke, ki so nastale na novo, pa niso smele sodelovati, tako da so tam komunisti ohranili večino.

Ko govorimo o predsedniških volitvah, je treba vedeti, da so volilne komisije, ki so šteje glasove in tehnično opravile volitve, bile sestavljene iz ljudi, ki jih je imenovala enostrankarska skupščina in enostrankarska volilna komisija. V teh komisijah ni bilo ljudi iz novo nastalih strank. Nadzor po pooblaščenju je bil omejen, sistem je bil kompliciran, veliko volitev je bilo naenkrat. Ni nobene garancije, da je bil rezultat dejansko stvar nekega dosledno poštenega ugotavljanja rezultata. Tega nikoli ne bomo vedeli. Če danes pogledamo takratne volitve z vidika demokratičnih standardov, kot jih danes razume Organizacija za varnost in sodelovanje, ki nadzoruje demokratičnost volitev po Evropi, potem to niso bile »fer« volitve. Moje osebno prepričanje, ki ga seveda empirično ne morem dokazati, ker za nazaj volitev ni možno nadzorovati, je, da če bi bile razmere normalne, bi na tistih volitvah dr. Jože Pučnik z lahkoto zmagal.

TADEJ BUZETI: Bi se zgodba o Sloveniji kot normalni demokratični državi potem odvila drugače?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zagotovo. Slovenija bi bila bolj normalna, ker bi dr. Jože Pučnik kot nesporni oče slovenske demokracije in osamosvojitve, kot moralna avtoriteta z mesta predsednika države drugače usmerjal razmišljanja, kot se je to dogajalo, ko je na tem mestu sedel bivši predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov, ki je na vse pretege in zvite načine branil Slovenijo pred normalizacijo. In se je skušalo zgolj s preimenovanjem starih institucij in procesov podaljšati nenormalnost iz prejšnjega režima. Če bi prvi predsednik samostojne Slovenije postal dr. Jože Pučnik, bi bila Slovenija bistveno bolj normalna.

TADEJ BUZETI: Tudi na področju medijev? Vas je recimo presenetil zadnji medijski stampedo na Zorana Jankoviča tudi s strani medijev, ki so blizu tranzicijski levici?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Večina medijev v Sloveniji je instrumentaliziranih bodisi za obračun z nami, izvorno demokratičnimi strankami, ne glede na to, ali smo v vladi ali v opoziciji, bodisi za medsebojne obračune v levem političnem spektru. In v ta zadnji sklop sodi vprašanje, ki ste ga postavili.

TADEJ BUZETI: Končajva tale intervju s pogledom v prihodnost. Kakšna je vaša prihodnost na čelu SDS-?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Stranka ima naslednjo spomlad redni kongres in takrat bo, kot vedno, volila predsednika in vodstvo.

TADEJ BUZETI: Mislim sem bolj po mandatu predsednika vlade.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Kar se tiče mandata predsednika vlade, je ta lahko dolg štiri leta, lahko pa je tudi krajši. V tem trenutku se z obdobjem po izteku mandata ne jaz, ne kdorkoli izmed mojih kolegov v vladi, ne ukvarjamo, ker za to enostavno ni časa.